

kényelmesen időzik s időztet megható műhelyében, de szíves örömet töltjük vele ezeket a kedvesen lassudó percekkel, sőt órákat is, hűségies munkatársai körében. Ugy gondolom, úttörő munka ez. Minden szakember talál benne valamit, amit bátran megszívlelhet, vagy amí a maga rokon elgondolásának igazolásául szolgálhat. Nam tankönyv, egy pillanatra sem, hanem annak lelkes kiegészítője. Pedagógiai napló vagy regényt a vers megszeretettéséről, érdekes, nem egyszer izgalmas és magával ragadó olvasmány. Budapest és Debrecen közt olvastam el, fűtetlen kocsiban és nem fáztam meg.

Vajthó László.

Koczogh András: Keresztény jellemnevelés. Bp., 1942. Kis 8-r., 124 l.

A jellemfejlesztés, a nemes erkölcsi érzület kialakítása a felnövekvő emberben a nevelésnek mindenkor legfontosabb, de egyszersmind legnehezebb feladata is volt. Az elméletek és elvek zavaros relativizmusában nehéz itt valóban szilárd alapot és helytálló célkitűzést találnunk, — csak ha arra az útra lépünk, amelyen immár két évezred óta törekszik előre a lelke javával törődő emberiség, s amelyre a fenti komoly kis munka is kívánja építeni a jellemnevelést. Az Evangélium szelleme, a Szentírásban megnyilatkozó krisztusi tanítás, példa és útmutatás ez, mely időtlen érvényű, abszolút eszményt tár fel előttünk, — csak valóban akarjunk is nyomában járni, s ne csupán szavakkal valljuk az isteni igékét. Mert Koczogh András épen azt állapítja meg, hogy büszkék vagyunk ugyan keresztény voltunkra, azonban az igazi evangéliumi kereszténységtől vajmi távol esünk. S szavainak igazságát nem lehet tagadni: sok keresztényi szó hangzik el a világban, igazi keresztény tett azonban sajnós, kevés tapasztalható.

A keresztény felfogás nem vallhatja az átöröklés változhatatlanságának földhőztapasztó tévtanát. Hisz a nevelésben, az Isten segítségére támaszkodó szellemi és erkölcsi ráhatások formáló erejében. A szerző e nevelés legfontosabb tényezőiként a családot, az iskolát, az olvasmányt, a társaságot (közösséget) s az eszményt jelöli meg. Joggal hangsúlyozza a *családi* élet szempontjából; itt valóban az otthon, a szülők és a környezet példaadása a döntő hatása. Az iskolát több lelkeséggel kell megtölteni, igazi, benső nevelő-tartalommal, különösen a jól irányított vallásoktatásnak, irodalomnak és történelemnek lehet ebben a tekintetben nagy lélekformáló hatása. Helyesen mutat rá Koczogh az iskolával kapcsolatban a tanítói-tanári hivatás és munka megbecsülésének fontosságára.

A nevelésnek igazi sarkaló-erőt és erkölcsi hatékonyságot az *eszmény* kitűzése ad. Keresztény nevelésben ez csak a Biblia tanítása lehet, Jézus Krisztus példájának követése. A Szentírásnak roppant nevelő-hatása van; ennek kell mindig legfőbb olvasmányunknak lennie.

Külön fejezetet szentel a szerző fontosságuk tudatában az *ifjúsági közösségi* szervezeteknek, melyek a család és az iskola munkáját vannak hivatva támogatni és kiegészíteni épen a serdülő kor kritikus éveitől kezdve. Örömmel olvassuk a cserkészeti kitűnő intézményének dicséretét. Méltán rászolgál a részletes ismertetésre a Keresztény Ifjúsági egyesület munkássága is, mely immár több mint félszázada szolgálja nagy hatással a hitvalló, gyakorlati *Magyar Paedagogia* LI. 4—5.

keresztény ember nevelésének eszményét, s melynek magja a szerző is évtizedek óta buzgó és áldozatos közreműködője.

Az ifjúsági egyesületek tevékenységének egyik legfőbb célkitűzése a tiszta életre nevelés. Koczogh rávilágít e probléma jelentőségére, s azon az állásponton van, hogy fontos a kellő időben való felvilágosítás, mert sok veszedelemtől és késői bánattól menti meg az ifjúságot. Bizonyítja, hogy a házaságon kívüli nemi élet szükségtelen, veszedelmes, amellett természetesen súlyos bűn is; nyomatékkaal utal azokra az eszközökre, melyekkel sikeresen küzdhetünk az érzékiség ellen.

A szerző műve befejezésében — egész eszmemenetéhez híven — a *nemzeti megújodást* elsősorban lelki problémának látja és vallja. Megoldását a keresztény eszmék megvalósításától várja: nem a formális, szólamos kereszténységtől, hanem a tettekben nyilatkozó, áldozatos keresztény vallásos meggyőződéstől.

Hajdu János.

Márai Sándor: Pöpirat a nemzetnevelés ügyében. Budapest, 1942., 8-r., 112 l. Révai Testv. kiadása.

Vannak korok, amikor az élet és szellem törvényszerű egyensúlya meginog. Az élet kénytelen erőltetni a maga jogait s a szellem fenyegetve érzi magát s megkísérli, hogy megtartsa, visszaállítsa az ösztönökkel szemben a maga rendjét, uralmát. Mindenképen izgalmas, érdekes és veszélyes korok, amikor élni és írni egyaránt kockázat, »vállalkozás.« Az élet és irodalom ez aktuálisan izgalmas belső kapcsolata vagy egybefolyása rendesen szellemes, kiélezett stílusú essayirodalomban nyilvánul, meg végbe, a teljesen aktualizálódott irodalom e jellegzetes műfajában. Míg a költő súlyos mondanivalójával ráér várni s akár századok múlva is, bármilyen korban virágba bomlani, az essayíró a jelené, mint a bűvész, szemünk előtt kísérli meg a kezében tartott magocskát virágba szökkeníteni, — s a gyümölcsöt rendesen maga is látni szeretné. Ne a klasszikus, a magány csendjében sulyossá érett Platon, Montaigne, Péterfy-féle essaystílusra gondoljunk, hanem a francia forradalom századára, a Voltaire, Rousseau-féle, amely teljesen a saját kora számára íródik, annak számára életizgalom, annyira »esemény«, hogy a későbbi korok számára nem lehet érdekes, időszerűségei elavulttá teszik. Legfeljebb arra jó, hogy a történész megfigyelje bennük a bekövetkezett földrengés első rezdüléseit. Hogy azután melyik az ok, melyik az okozat, a szellem kívánta-e gyorsítani az élet rendes ütemét, vagy erőfeszítése hősi kísérlet csupán, hogy a maga síkján eleve megoldja a tömegek problémáit, minőségi formában — nehéz eldönteni. Egy azonban bizonyos: célja érdekében mindenkor megkísérli megszüntetni a különbséget a magas kultúra és a mélységrétegek között, abban a hitben, hogy így freiss életerős áramkör keletkezik, legnagyobb meglepetésre azonban rendesen a biztosítékok kiégését rövidzárlat követi. A társadalmi strukturáltságát elvesztett közösség holt tömeggé lesz, elveszti egyéni, nemzeti karakterét s ezzel feladja szellemi létéhez olyannyira szükséges önmagához való hűségét, s tehetetlen tömegként